

लवणः। हिमाभः। विविधक्षीरेक्षुविकारः।
अन्तानि। पत्रशकम्। अजाङ्गलमांसम्।
अस्वात्मासम्। विदाहि। विटम्भि। गुरुणि।
कटु। अन्तम्। शीतम्। लवणम्। अवायः।
आयामः। उच्चैः परिभाषणम्। प्रियासमा-
लोचनम्। अङ्गि निद्रा। प्रजागरम्। नितान्त-
चक्रमणम्। यथास्थितं प्रागधिरोपणम्। नखम्।
ताम्बूलम्। अजीर्णता। प्रचण्डवातः। आतपः।
धूमः। वृष्टिः। रजः। भयम्। क्रोधः। वमिः।
प्रहर्षः। शोकः। विरुद्धाशनम्। अभ्युपानम्।
तीक्ष्णम्। उष्णम्। रुचम्। विचट्टनम्। कण्डू-
यनम्। काष्ठनखादितोदः। निरन्नभावः। विष-
मोपचारः॥ * * *

अथ भये पथ्यम्।

शीताम्बु। चन्दनम्। पङ्कप्रदेहः। बन्धनक्रिया।
शालिः। प्रियङ्गुः। गोधूमः। सुन्नसतीलयो-
युषः। नवनीतम्। घृतम्। क्षीरम्। तैलम्।
मांसरसः। मधु। पटोलम्। लशुनम्। शिग्रु।
पत्तूरम्। बालमूलकम्। द्राक्षा। घात्री।
वज्रवल्ली। लाक्षा। वृंहणम्॥ * * *

भये अपथ्यम्।

लवणम्। कटुकम्। चारः। अन्तः। मैथुनम्।
आतपः। आयामः। रुचान्नम्॥ * * *

अथ भगन्दरे पथ्यम्।

आग्नि संशोधनम्। लेपः। लङ्घनम्। रक्त-
मोक्षणम्। पक्के यथाविधिश्चक्षुर्वह्निचार-
कर्माणि। सर्वपः। शालिः। सुन्नः। विलेपी।
जाङ्गलरसः। पटोलम्। शिग्रु। वेचायम्।
पत्तूरम्। बालमूलकम्। तिलसर्पपयोस्तेलम्।
तिक्तवर्गः। घृतम्। मधु॥ * * *

भगन्दरे अपथ्यम्।

विरुद्धान्यन्नपानानि। विषमाशनम्। आतपः।
आयामः। मैथुनम्। शुद्धम्। एष्टयानम्।
गुरुणि। रुद्रवर्णोपि नरः। सम्बत्सरं एतत्
सर्वं परिहरेत्॥ * * *

अथोपदेशे पथ्यम्।

वृद्धिः। विरेकः। ध्वजमध्वनाङ्गीवेधः।
जलौका। परिपातनम्। सेकः। प्रलेपः। यवः।
शालयः। घन्वाभिषम्। सुन्नरसः। घृतम्।
कटिलकम्। शिग्रुफलम्। पटोलम्। शालिच-
शकम्। नवमूलकम्। तिक्तम्। कषायम्।
मधु। कूपवारि। तैलम्॥ * * *

उपदेशे अपथ्यम्।

दिवानिद्रा। मज्जवेगः। गुर्वन्नम्। मैथुनम्।
गुडः। आयामः। अन्तम्। तक्रम्॥ * * *

अथ श्रुक्दोषे पथ्यम्।

लेपः। विरेकः। अखड्मोक्षः। सर्पिःपानम्।
शालिः। यवः। जाङ्गलमांसम्। सुन्नयवः।
कटिलकम्। पटोलम्। शिग्रु। कर्कोटम्।
पत्तूरम्। बालमूलकम्। वेचायम्। आषाढ-
फलम्। दाडिमम्। सैन्धवम्। वचा। कूपो-

दकम्। गन्धसारः। कस्तूरी। हिमवालुका।
तक्रम्। कषायम्। तैलम्॥ * * *

श्रुक्दोषे अपथ्यम्।

मज्जवेगः। दिवानिद्रा। आयामः। मैथुनम्।
गुडः। विदाहि। गुरुद्रव्यम्। तक्रम्॥ * * *

अथ कुष्ठरोगे पथ्यम्।

पचात् पचात् कर्दनम्। मासात् मासाद्विरे-
चनम्। चाहात् चाहात् नखम्। षष्ठे षष्ठे
मासि असमोचनम्। सर्पिलेपः। पुराणाः। यव-
गोधूमशालिसुन्नाङ्गोमस्कराः। माचिकम्।
जाङ्गलामिषम्। आषाढफलम्। वेचायम्।
पटोलम्। वृद्धतीफलम्। काकमाची। निम्ब-
पत्रम्। लशुनम्। हिलमोचिका। पुनर्नवा।
मेघशृङ्गम्। चक्रमर्ददलम्। भस्मातकम्। पक्क-
तालम्। खदिरः। चित्रकः। वरा। जाती-
फलम्। नागपुष्पम्। कुङ्कुमम्। प्रतनहविः।
कोषातकी। करञ्जोमातिलसर्पनिम्बेक्षुदीभव-
तैलम्। लघूनि अन्नानि। सरलदेवाङ्गिंशपा-
गुरुसम्भवक्षुहः। गोखरोद्यान्महिषीणां
मृत्राणि। कस्तूरिका। गन्धसारः। तिक्तानि।
चारकानि॥ * * *

कुष्ठरोगे अपथ्यम्।

पापकर्म। क्षतन्नभावः। गुरुनिन्दा। गुरुधर्ष-
णम्। विरुद्धपानाशनम्। दिवानिद्रा। चण्डाशु-
तापः। विषमाशनम्। खेदः। रतम्। वेग-
रोधः। दन्तुः। आयामः। अन्तम्। तिलः।
माषः। द्रवगुरुनवान्नानां भोजनम्। विदाहि।
विटम्भि। मूलकम्। सङ्घ्राद्रिविन्ध्याद्रिसुद्धव-
नदीजलम्। आनूपमांसम्। दधि। दुग्धम्।
मद्यम्। गुडः॥ * * *

अथ शीतपित्तोदहकोटोरोगेषु पथ्यम्।

वृद्धिः। विरेचनम्। लेपः। अखड्मोक्षः।
पुराणशालिः। जाङ्गलामिषसुन्नकुलत्यानां युषः।
कर्कोटकम्। कारवेक्षम्। शिग्रु। मूलकपो-
तिका। शालिचशकम्। वेचायम्। दाडिमम्।
त्रिफला। मधु। कटुतैलम्। तप्तनीरम्। पित्त-
क्षेपहरद्रव्यम्। सर्वकटुतिक्तकषायाणि॥ * * *

शीतपित्तादवपथ्यम्।

विविधक्षीरेक्षुविकारः। मत्स्यः। उदकानूप-
भवाभिषम्। नवीनमद्यम्। वमिवेगरोधः।
प्राग्दक्षिणाशापवनः। अङ्गि निद्रा। स्नानम्।
विरुद्धाशनम्। आतपः। क्षिग्धम्। अन्तम्।
मधुरम्। कषायः। गुर्वन्नपानानि॥ * * *

अथान्धपित्ते पथ्यम्।

जङ्गमे पूर्वं वमनम्। अधोगे पूर्वं विरेचनम्।
पचादन्नाशनम्। निरुहः। शालिः। यवः।
गोधूमः। सुन्नः। जाङ्गलरसः। तप्तशीत-
जलानि। शर्करा। मधु। शक्तुः। कर्कोटकम्।
कारवेक्षम्। पटोलम्। हिलमोचिका। वेचा-
यम्। वृद्धकुशाखम्। रम्भापुष्पम्। वास्तूकम्।
कपित्थम्। दाडिमम्। घात्री। तिक्तानि।
कफपित्तहरपानानाम्॥ * * *

अन्धपित्ते अपथ्यम्।

नवाद्रम। विरुद्धद्रव्यम्। पित्तकोपकरद्रव्यम्।
वेगरोधः। तिलः। माषः। कुलत्यः। तैल-
मच्छणम्। अविदुग्धम्। घान्यान्तम्। लवणम्।
अन्तम्। कटु। गुर्वन्नम्। दधि। मत्स्यः॥ * * *

अथ विसर्पे पथ्यम्।

विरेकः। वमनम्। लेपः। लङ्घनम्। रक्त-
मोक्षणम्। पुराणा यवगोधूमकङ्कुषट्टिकशालयः।
सुन्नः। मस्करः। चणकः। तुवरी। जाङ्गलज-
रसः। नवनीतम्। घृतम्। द्राक्षा। दाडि-
मम्। कारवेक्षकम्। वेचायम्। कुलकम्।
घात्री। खदिरः। नागकेशरम्। लाक्षा।
शिरीषः। कर्पूरम्। चन्दनम्। तिललेपनम्।
ह्रीवैरकम्। सुस्तकम्। सकलानि तिक्तानि॥

विसर्पे अपथ्यम्।

आयामः। अङ्गि शयनम्। सुरतम्। प्रवातः।
क्रोधः। शोकः। वमनम्। वेगः। अस्थयनम्।
शकम्। विरुद्धाशनम्। दधि। कूर्चिका।
सौवीरकादि। अनेकविधकिलाटः। गुर्वन्न-
पानम्। लशुनम्। कुलत्यः। माषः। तिलः।
सकलमजाङ्गलमांसम्। खेदः। विदाहि। लव-
णम्। अन्तम्। कटु। मद्यम्। अर्कप्रभा॥ * * *

अथ विस्फोटे पथ्यम्।

विरेचनम्। कर्दनम्। लेपः। लङ्घनम्। पुरा-
तनघट्टिकशालयः। यवः। सुन्नः। मस्करः।
चणकः। सुकुटकः। घन्वाभिषम्। गन्धघृतम्।
कटिलकम्। वेचायम्। आषाढफलम्। पटो-
लम्। ज्योतिष्मती। निम्बदलम्। चन्दनम्।
तैलम्। सिताभः। तिललेपः। लङ्घनम्।
बालम्॥ * * *

विस्फोटे अपथ्यम्।

खेदः। अवायः। आयामः। क्रोधः। गुर्व-
न्नम्। आतपः। वमिवेगः। पत्रशकम्।
प्रवातः। दिवास्वप्नः। आन्योदकम्। आनूप-
मांसम्। विरुद्धान्यन्नानि। तिलः। माषः।
कुलत्यः। लक्ष्मणाक्षकटूनि। विदाहि। रुचम्।
उष्णम्॥ * * *

अथ मरुत्तयो पथ्यम्।

पूर्वं लङ्घनवान्तिरेचनशिरावेधः। शशाङ्को-
ज्वलजीर्णघट्टिकशालयः। चणकः। सुन्नः।
मस्करः। यवः। कपोतचटकदातृह्रौच-
जीवज्जीवशुकादयः। पक्षिणः। नङ्गलः। काटि-
लम्। आषाढकम्। कर्कोटकम्। कदलम्।
शिग्रु। रुचकम्। द्राक्षा। दाडिमम्। मेथ-
वृंहणान्नपानम्। कोलम्। माषरसः। अक्षोः
सेकविधौ गवेधुमधुकोद्धृतसुशीतोदकम्। शम्बू-
कोदरकोषनीरम्। कर्पूरचूर्णम्। पक्के सुन्न-
रसः। जाङ्गलरसः। शालिचशकम्। घृतम्।
निर्गुच्छीजलम्। यक्षधूपविहितो धूपः। शम्बू-
गोमयभस्मगुग्धनम्। शुष्के शिलापिठयोः
पिचुमर्दपत्रनिशोरा लेपः। श्रेष्ठे ब्रणोक्त-
क्रिया॥ * * *